

AGRICULTURA

FULLA MENSUAL DE «LA COMARCA»

NÚM. 3

MAIG

1919

L'AGRICULTURA EN LA COMARCA D'OLOT

En els temps mitjavals

Amb el govern dels comptes soberants de Besalú i tinguent ja assegurada l'independència i seguretat del territori, els habitants de nostra comarca varen poguer-se dedicar per complet al conreu de les terres, a la remaderia, a la plantació de vinyes i olivets i a la explotació dels boscos verges que cobrien nostres montanyes.

L'explotació dels boscos

Segons conta el mai prou elevat historiador del comtat de Besalú, En Francisco Monsalvatje, a darrers del desé sigle les montanyes pre-naiques éren habitades per carboners i l'indústria aprofitava les fustes per a mobles i atuells de bon menester per a la vida de nostra gent. Se sab que'ls torners de Prats de Molló, pagaven anyalment al comte, en concepte de cens, per la fusta que travien dels boscos del propi soberà: quatre cents cinquanta plats (*scutelles*), vintiquatre plates (*gradals*), vintiquatre copes (*enaps*) i altres tantes *canadesles* (got llarg i estret). Per lo que's veu, nostres passats menjaven amb plats, bevien el vi vert i servien a taula amb vaixela de fusta.

Els conreus i plantacions

L'artrigueix i arrencada de terrenys erms, continuava amb gran impuls per les cases relligioses establertes en la comarca, pels naturals del país i pels francs i gots vinguts a nostres enconrades al fer-se la

per, momentàniament el n.º 323 any Vll.
17 Maig 1919 a l'Aloumeu (2.ª edició)

reconquesta. Segurament que a la Vall de Vianya s'hi establí alguna colònia goda, ja que'l tipo ros hi domina sobre el tipo moreno.

El principal cultiu era el de gra d'aresta i la plantació de vinyes i olivets. Ho proven infinitat de donacions dels comtes de Besalú a les cases religioses en les que's fa esment de tasques de vi i d'oli; de blat, d'ordi i de civada.

Els olivets eren protegits en gran manera per les lleis, lo que demostra l'importància que com a cultiu tenien en aquells temps, i les *Constitucions de pau i tregua* castigaven amb severes penes a n'els incendiariis dels mateixos.

La ramaderia

Extinent-se els cultius, natural era que prengué gran vol la ramaderia, contribuint-hi amb molta escala els monjos benedictins establint, els de Banyoles, el priorat de Sant Julià del Mont; els de Besalú, el de Sant Corneli en la montanya de Puigsacalm, además dels de Talaixà i Sant Llorens del Mont establerts pels de Sant Aniol de les Agujes. Ho prova també l'interés que tenien en fer-se confirmar o regoneixer les concessions dels drets de pastureig; aixís veiem com l'abadessa de Sant Joan de la Vall de Ripoll, Fredeburga, es fa confirmar els que posseïa sobre les montanyes de Coma de Vaca i Coma de Freser, a prop de Núria, en el any 966; a n'el monastir de Besalú el comte Mirón li cedeix el dret de pastureig sobre les montanyes de Tragurà, etc., etc.

Les eugues i els pollins estaven sots la guarda de la *Tregua de Deu*, i, ni encara en el sigle XIV podien ser embargats; els bous de jou i demás animals de llaurada, segons els *usatges*, tampoc podien ser tocats baix pena d'excomunió.

El monastir i terme de Riudaura pagaven anyalment a n'el comte quatre porcs grassos (*bacons*) en concepte de drets d'alberga; els molins de Molló en pagaven dotze a n'el Comte de Prats de Molló, lo que prova l'importància que ja en aquells llunyants temps tenia la cria de bestiar porquí.

La cria de bestiar de llana i capriu es feia en gran escala, dedicant-s'hi aixís mateix les cases de religiosos, donant-els-hi además de les carns per a l'alimentació, les llanes per a robes i vestits.

Un tal Azemar, en son testament datat de l'any 1094, llega a n'el monastir de Sant Joan les Fonts una vaca, i el vescomte Guillem de Castellbó, la meitat de les seves ovelles i porcs per sufragis per a la

seva ànima. Consta en la ordenança del cabildo de Sant Joan de les Abadesses, que'l *piatero* estava obligat a servir formatje tots els dies a n'els canonges, excepte en les setmanes de Pasqua de Pentecostés i de Sant Joan Baptista, proporcionant-se-li els formatjes que's cobraven de les propietats del monastir. Els estatuts del monastir de Sant Pere de Camprodón prohibien a n'els monjos el poguer usar el sombrero de pell d'anyell negre. El comte Seniofred llega en son testament (966) vintiuna eugues i vuit vaques a diferents esglesies i monastirs.

La polleria

De les aus domèstiques se'n parla amb molts documents d'aquella època; cobrant-se tasques i censos d'ous, pollastres, gallines, oques, etc.

La caça i Pesca

La caça major i la pesca abundava, sobretot en l'alta montanya; els Comtes de Molló percebien les cuixes dels óssos i cabres d'aines i dels isars, ademés de reservar-se tots els galls salvatjes que's cassessin en els seus dominis. Els priors del monastir de Riudaura no deixaven caçar les perdius en les seves propietats.

La pesca tenia aiximateix molta importància, en especial la de les truites. Els masos de Molló havien de donar cada un vint truites per setmana a n'el comte; i quatre masos de Prats de Molló donaven per cens mil cent *truites salades*.

Els tributs i prestacions

Les contribucions i arrendaments es pagaren casi totes en especie, poques en diner, siguent aquelles força nombroses i crescudes.

Les servituts i mals usos, amb les seves prestacions, ja eren establerts en aquella època. Hi havia els pagesos de remensa, subjectes a n'el terror que cultivaven, venguent-se junts amb les finques, i, a més, hi havien els esclaus o catius que eren els presoners de guerra.

Ens queixem del present, sens pensar que estàvem molt pitjor en el temps passats.

R. PUJOLAR HUGUET

Olot, maig de 1919.

L'AGRICULTOR EN TOMÁS PUJOL-GALCERÀN

El dimarts d'aquesta setmana va morir, confortat amb els auxilis de l'Esglesia, nostre caríssim amic i plorat company el propietari rural Don Tomàs Pujol-Galceràn de Sadernas.

Era el Sr. Galceràn la primera figura agrícola dintre nostra comarca.

Dotat de seny català, clara intel·ligència i laboriositat digna de ser imitada.

Sens estar en la possessió de cap títol acadèmic era cridat com a pèrit agrícola en totes les qüestions que sobre assumptes rurals esdevenien d'uns quants anys ensà en nostres encontrades.

Durant la seva joventut va tenir en arrendament per llarga temporada algunes finques quina explotació principal era la ramaderia, lo que sens dupte contribuí, junt amb els seus dots d'observació, a constituir-lo amb un dels millors ramaders de la Garrotxa.

Dominant en ses propietats els boscos, a còpia d'una acurada experimentació, va passar a ocupar un dels primers llocs entre els que'ls exploten d'una manera econòmica i racional.

Posseïa recopilades moltíssimes notes d'experimentacions i observacions sobre assumptes agrícols.

Amb la pèrdua de mossen Joaquim Jordà, com a pràctic en cultius, i del Sr. Pujol Galceràn, com a pràctic en boscos i ramaderia, entre nostres agricultors s'ha deixat un buit difícil d'omplonar.